

Vergaderjaar 2019–2020

35 300 VII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2020

Nr. 105

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 februari 2020

Op 30 en 31 augustus 2019 is op Veur-Lent in Nijmegen voor het eerst het landelijk Democratiefestival gehouden. Met deze brief informeer ik uw Kamer, zoals toegezegd¹, over deze pilotversie van het festival en over het vervolg in 2021.

Opzet en doel van democratiefestivals

De Scandinavische en Baltische landen kennen al langer de traditie van democratiefestivals. Deze festivals zijn een plek voor persoonlijke ontmoetingen tussen burgers, landelijke, regionale en lokale politici, maatschappelijke organisaties en bestuurders. De breedte van het deelnemersveld kenmerkt deze festivals. Er zijn gesprekken en debatten over maatschappelijke thema's die leven in de samenleving. De informele setting maakt het voor zoveel mogelijk mensen interessant en aantrekkelijk. Het afgelopen jaar namen meer dan 550.000 bezoekers deel aan democratiefestivals in tien landen. Inmiddels lopen er voorbereidingen voor democratiefestivals in Engeland, Duitsland, Frankrijk, Oekraïne, Kroatië, Nepal en Zuid-Korea.²

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) werkt op allerlei manieren aan versterking van de democratie. Bijvoorbeeld door de versterking van de lokale democratie in het programma Democratie in Actie samen met andere partners, door de wettelijke verankering van het uitdaagrecht, door het beter positioneren van gemeenteraden via de herziening van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), door het

¹ Kamerstuk 35 300 VII, nr. 8, p.44

² <https://www.wedodemocracy.dk/democracy-festivals-1>

maken van een Wet op de politieke partijen (Wpp) en door het systematisch werken aan de toekomst van het openbaar bestuur.³

Een democratiefestival is een aanvulling op dit alles. Democratie is meer dan een verzameling van formele instituten, regels en wetten. Het is ook een manier van samenleven. We hebben gelegenheden nodig waarbij we elkaar ontmoeten en waarbij mensen met verschillende standpunten met elkaar in debat gaan. En we mogen onze democratie nooit voor lief nemen; het is goed om onze democratie en vrijheden te vieren.

Eerste Nederlandse editie

Aan het eerste Nederlandse Democratiefestival op 30 en 31 augustus 2019 namen 6.417 mensen deel: 3.411 op vrijdag en 3.006 op zaterdag. Gedurende de twee dagen waren er op Veur-Lent ruim 200 kleine en grote programmaonderdelen, variërend van politiek theater en politieke powerspeeches tot debat en het bespreken van dilemma's. De uitvoering lag in handen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en is gefinancierd door het Ministerie van BZK en de provincie Gelderland. Gastgemeente Nijmegen was een belangrijke samenwerkingspartner. In totaal gaven daarnaast tweeëntwintig partners een bijdrage voor het gebruik van een tent of tijdsloot.

Bij deze pilotversie is erop ingezet om politici van zoveel mogelijk politieke partijen aanwezig te laten zijn op het festival. Als belangrijke vertegenwoordigers van onze democratie kunnen zij niet ontbreken op een democratiefestival, waar kiezers hun politieke vertegenwoordigers kunnen ontmoeten. Bij deze editie waren politici en vertegenwoordigers aanwezig van het CDA, ChristenUnie, D66, Forum voor Democratie, GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, SGP, SP, VVD en 50Plus. Ook vijftien leden van uw Kamer hebben meegedaan aan onder meer de debatten in de Debatarena, net als leden van de Eerste Kamer, lokale, provinciale en Europese volksvertegenwoordigers en bestuurders. Die debatten in de debatarena werden goed ontvangen. Dat er politici waren met wie mensen in debat konden gaan en aan wie zij vragen konden stellen, maakte dat mensen weer eens op een andere manier bezig konden zijn met democratie.

Vervolg

Uit de evaluatie van de Radboud Universiteit⁴ blijkt dat de aanwezigen in grote meerderheid tevreden waren over de pilotversie van het festival: deelnemers beoordeelden de inhoudelijke programmering met gemiddeld een 7,3 en 79% van de respondenten gaf aan dat het festival hen het nodige heeft opgeleverd. De festivallocatie op het stadseiland Veur-Lent kreeg van de respondenten een 8,7.

Deze positieve waardering is reden om een vervolg te geven aan het Democratiefestival. Het Democratiefestival vult daarnaast – zoals hiervoor is beschreven – bestaande acties ter versterking van de democratie aan. In de Scandinavische en Baltische landen, waar democratiefestivals een mooie traditie zijn geworden, blijkt dat het vestigen van die traditie tijd nodig heeft.

³ Kamerstuk 35 300 VII, nr. 7

⁴ Het democratiefestival is geëvalueerd door wetenschappers van de Radboud Universiteit Nijmegen. De onderzoekers hebben zich onder meer gebaseerd op een evaluatie enquête onder deelnemers. De evaluatie van de Radboud Universiteit en de deelnemerevaluatie treft u als bijlagen bij deze brief; Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

De volgende editie van het Democratiefestival zal daarom plaatsvinden in 2021. Hierdoor is er voldoende tijd om de lessen die uit de pilotversie van 2019 zijn getrokken, te verwerken bij de uitwerking van de editie in 2021.

De belangrijkste leerpunten van de editie 2019 zijn:

1. Het belang van onafhankelijkheid van het festival.
2. Sponsoring: Volgens het onderzoek van de Radboud Universiteit zien veel bezoekers graag dat er meer sponsors worden geworven.⁵ Ook in Kamervragen is gevraagd naar de overheidsbijdrage.⁶
3. Inhoudelijke verbeteringen: deze gaan over een meer evenwichtige programmering die nog beter aansluit bij alle maatschappelijke en politieke invalshoeken en het inzetten op grotere bekendheid van het festival.

Voor dit jaar zal worden nagegaan of er kan worden aangesloten bij één of meerdere festivals om aandacht aan het thema democratie te schenken.

Ook wordt het Democratiefestival dit jaar ondergebracht in een zelfstandige stichting die onafhankelijk van BZK, de VNG en andere partijen opereert. Dit is in lijn met de ervaringen van buitenlandse democratiefestivals: ook daar nemen de initiatiefnemers van het eerste uur uiteindelijk een positie op afstand in, als partners van het festival.

Met het onderbrengen van het festival in een stichting, sponsoring in financiën en in natura, het uitbreiden van het aantal deelnemende partners en een bredere inhoudelijke programmering wordt het festival nog meer een festival van de samenleving. BZK wordt dan naast vele anderen één van de partners van het Democratiefestival. Nog voor de zomer start het werven van sponsors en fondsen. In de tweede helft van dit jaar kan de stichting dan starten met de voorbereiding voor en uitvoering van editie 2021 van het Democratiefestival op Veur-Lent in Nijmegen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops

⁵ Evaluatie Democratiefestival, K. Jacobs, C. van Alebeek, L. Stevenson, Radboud Universiteit, p. 22–23

⁶ Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 316 (vragen van het lid Baudet)